

TRAKYA BÖLGESİ MAĞARA OLUŞUMLARININ JEOPARK POTANSİYELİ

Yahya Çiftçi^a, Yıldırım Güngör^b, Cem Kasapçı^b, Direnç Azaz^b

^aMTA Genel Md, Maden Etüt ve Arama Dairesi, Ankara

^bİstanbul Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, Jeoloji Müh. Böl., Avcılar-İstanbul
(yahyaciftci@gmail.com)

ÖZ

Trakya bölgesinde, Kırklareli il sınırları içinde hem Istranca Masifi'ne ait Paleozoyik yaşlı kayalar içinde hem de Masifi örtün Eosen-Oligosen yaşlı karbonat istifleri içinde çok sayıda mağara oluşumu bulunmaktadır. Mağara oluşumları ağırlıklı olarak Soğucak kireçtaşı olarak adlandırılan killi karbonat istifi içinde gelişmiş olsa da, Jura-Kretase yaşlı mermerler içinde, Triyas-Jura yaşlı şistler içinde, Üst Paleozoyik-Triyas yaşlı şist-mermer istifleri içinde, hatta Üst Kretase yaşlı Yemişliçay Formasyonu'nun volkano-tortul istifi içinde de mağara oluşumları söz konusudur.

Mağara oluşumu, ilke olarak hidrojeolojik bir süreçtir. Yağış-sızma-yeraltı suyu dolaşımı-kaynaktan boşalma olarak tanımlanabilecek kısa bir hidrolojik çevrim, mağara oluşumunun da başlıca etkenidir. Bununla birlikte, yeraltı suyunun dolaşımı ve jeolojik ortam ile yakından ilgilidir. Kayaların porozite-permeabilitesi, tabakalanma-kıvrımlanma durumu ve jeolojik formasyonlardaki kırık-çatlak-fay sistemlerinin varlığı ya da yoğunluğu, bu dolaşımın yoğunluğunu, dolayısıyla gelecek mağaranın boyutlarını ve şeklini belirleyen etkenlerdir. Hatta, iklimsel değişimler de bu mağara içi jeolojik kayıtlar ayansımakta ve son yıllarda paleo-iklim çalışmalarına da kaynaklık etmektedir. Trakya'daki mağara sistemleri yakından incelendiğinde, bunların bir kısmının baskın olarak litoloji kontrollü olduğu, bir kısmının da yapı kontrollü olduğu açıkça görülmektedir.

Trakya'daki mağaralar, oluşum tiplerinin farklılığı ve içlerindeki görsel malzeme zenginliği ile Jeoturizme kazandırılacak oluşumlardır. Bunların bir kısmı aktif mağara olup oluşum süreçleri devam etmektedir. Bu mağaralarda sarkıt, dikit, sütun, soda tüpleri, akmataş, damlataş havuzları, aykırı sarkıtlar, perde sarkıt, mısır patlağı, mağara kalkanı, mağara incileri, sıçrama kaseleri gibi mağara oluşumlarını güncel olarak gözlemek mümkün olup bu açıdan eşsiz birer jeoloji laboratuvarı niteliğindedirler. Ancak ne yazık ki söz konusu oluşumları bu açıdan değerlendirebilmek için kullanılacak bilimsel çalışma yetersizdir.

Bu mağaraların tüm özelliklerin saptanarak, oluşumlarına göre sınıflandırılıp envanter çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Ancak bundan sonra, gerekli koruma önlemleri alınıp, jeosit kriterlerine uygun olanlar saptanarak Jeoturizm nesnesi olarak değerlendirilebilirler. Hatta bir adım daha atılarak, dünyadaki sayılı "Mağara" Jeoparklarından biri oluşturulabilir.

Anahtar Kelimeler: Trakya, mağara, jeosit, jeopark, jeoturizm

GEOPARK POTENTIAL OF THE CAVES IN THRACIAN REGION**Yahya Çiftçi^a, Yıldırım Güngör^b, Cem Kasapçı^b, Direnç Azaz^b**^aGeneral Directorate of Mineral Res&Expl., Mineral Res. Dept., Ankara^bIstanbul University Engineering Faculty, Geological Eng. Dept., Avcılar-Istanbul

(yahyaciftci@gmail.com)

ABSTRACT

Many caves occurred in Thrace region formed within the rocks of Stranjha Massive and overlying carbonate series. They are most abundant in the Eocene-Oligocene Soğucak limestone but also form in Jura-Cretaceous marbles, Trias-Jurassic age schists, Upper Paleozoic-Triassic schist-marble series, as well in volcanoclastics of the Upper Cretaceous Yemişliçay formation.

Principally, cave occurrences are the result of the “hydrogeological” processes. Rain-infiltration-underground water movement-spring cycle is the primary actor of the cavities in suitable formations. In addition, the geological conditions like mineralogy-petrography, structural elements (thrusts, faults, foldings, joint and failures), porosity and permeability of the geological unit are the other parameters of “cave building processes”. Especially, the frequency of these structural elements controls the cavitation rate of these caves. These caves are also the main subject in paleo-climatological studies in recent years. The caves in Thrace Region differs because of the occurrence type, both lithology dominant and structural dominant controlled.

Thracian Caves are potentially geotourism sites in terms of their scene variability and beautiful in-cave elements such as Stalactites, Stalagmites, Columns, Soda Straws, Flowstones, Dripstone Pools, Deflected Stalactites, Draperies, Popcorns, Shields, Pearls, and Connulites. Abundance of these elements permits all the Cave Studies in the region. Unfortunately, scientific studies are insufficient in this valuable geological elements of the region.

Thracian Caves should be first classified in scientific aspect and inventoried. After these studies, geo-conservation strategy should be declared and “geosite” definitions can be made. We believe that some of these caves could bear “geo-heritage” potential. After all, geo-tourism destinations and geopark arrangements could be conduct in the region, as well one of the “Cave Geopark” of the world could be defined in few years.

Keywords: Thrace, Cave, Geosite, Geopark, Geo-Tourism